

**T.C. ÇALIŞMA VE
SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI**
İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

**KAMU KURUMLARI
MERKEZ TEŞKİLATLARI İÇİN
İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ
UYGULAMALARI KILAVUZU**

İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Bu kılavuz, İş Sağlığı ve Güvenliği Genel Müdürlüğü Sektörel Risk Yönetimi Daire Başkanlığı Kamu İş Sağlığı ve Güvenliği Birimi tarafından kamu kurum ve kuruluşlarının merkez teşkilatlarında iş sağlığı ve güvenliği (İSG) mevzuat hükümlerinin çalışan ve işverenlerce pratik olarak uygulamasının yapılması ile kurum ve kuruluşlara en uygun çözümlerin seçilmesi konusunda yardımcı olunması amacıyla hazırlanmıştır.

Hazırlanan bu kılavuzdaki hususlar tavsiye niteliğindedir. Bu kılavuz kaynak gösterilerek kullanılabilir.

Hazırlayan ve Yayımlayan

T.C. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı
İş Sağlığı ve Güvenliği Genel Müdürlüğü (İSGGM)
Sektörel Risk Yönetimi Daire Başkanlığı
Kamu İş Sağlığı ve Güvenliği Birimi

Ekim 2021
(Revizyon: Ocak 2025)

İÇİNDEKİLER

İSG İŞVEREN/İŞVEREN VEKİLİ	4
İSG POLİTİKASI ve YÖNETİMİN İSG TAAHHÜDÜ	4
İSG YÖNETİM BİRİMİ	4
İSG KURULU	5
İSG HİZMETLERİ	5
Tehlike Sınıfının Belirlenmesi	5
Çalışan Sayısının Belirlenmesi.....	5
İSG Profesyonellerinin Görevlendirilmesi.....	6
RİSK DEĞERLENDİRMESİ	6
ÇALIŞANLARIN İSG EĞİTİMLERİ	7
ÇALIŞANLARIN SAĞLIK GÖZETİMİ	8
ACİL DURUM PLANLARI	8
ÇALIŞAN TEMSİLCİSİ	9
İŞ KAZASI VE MESLEK HASTALIĞI BİLDİRİMİ	9
DİĞER İŞYERLERİ İLE KOORDİNASYON.....	9

İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

İSG İŞVEREN/İŞVEREN VEKİLİ

Bakanlık tüzel kişiliği işveren ve bakanlığın işveren vekili ise bakan olarak kabul edilmektedir.

Ancak işverenlerce iş sağlığı ve güvenliği konusunda bakanlıkta işlemleri düzenlemek ve 6331 sayılı Kanunda belirtilen fiilleri yerine getirmek üzere bir iş sağlığı ve güvenliği işveren vekili belirlenebilir.

Bakanlık merkez teşkilatlarında bakan yardımcısının işveren vekili olarak belirlenmesi iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili uygulamalar açısından en uygun seçenek olacaktır. Bununla birlikte teşkilat yapılanması değerlendirilerek iş sağlığı ve güvenliği konusunda bakanlık merkez teşkilatında iş ve işlemleri düzenlemek ve 6331 sayılı Kanunda belirtilen fiilleri yerine getirmek üzere başka bir iş sağlığı ve güvenliği işveren vekili belirlenmesi de mümkündür.

Her halükârda belirlenecek iş sağlığı ve güvenliği işveren vekili hem uygulamaları yönetecek ve hayata geçirecek ve bakanlıktaki tüm birimleri talimatlandırarak kadar yetki sahibi olmalı hem de gerektiğinde ilgili çalışmalara aktif katılım sağlayacak ve İSG profesyonelleri ile sürekli iletişimde olabilecek yapıda olmalıdır.

İSG POLİTİKASI ve YÖNETİMİN İSG TAAHHÜDÜ

İşyerinde iş sağlığı ve güvenliğine verilen önemi anlatan bir İSG politikası oluşturulmalı ve yönetimce bu politikanın uygulanacağı taahhüt edilmelidir. Bu politika bakanlık dahilindeki tüm birimlere ve taşra teşkilatlarına aktarılmalı, her kademedeki yöneticiler ve tüm çalışanlar tarafından haberdar olunması ve benimsenmesi sağlanmalıdır.

İSG YÖNETİM BİRİMİ

Kamu kurumlarında iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili teknik çalışmaları planlamak, uygulamaları hayata geçirmek ve gerekli takipleri yapmak üzere bir birim kurulmalıdır.

Kurulacak birimin doğrudan iş sağlığı ve güvenliği işveren vekiline bağlı olması ve emir ve talimatları İSG işveren vekilinden alması yönetimin gösterdiği İSG taahhüdünün yansımaları olarak oldukça önemlidir.

İSG konusunda rehberlik ve danışmanlık yapmak üzere bu birimde görevlendirilen personelin etik ilkeleri doğrultusunda mesleki bağımsızlıklarının sağlanması ve İSG uygulamalarının kesintisiz olarak devam ettirilebilmesi için hiyerarşik yapıda kadro olarak da iş sağlığı ve güvenliği işveren vekiline direkt bağlı olmaları önemlidir.

İSG KURULU

50'den fazla çalışanı olan ve altı aydan fazla sürekli işlerin yapıldığı kamu işyerlerinde iş sağlığı ve güvenliği kurulunun oluşturulması ve işyerinin tehlike sınıfına uygun mevzuatta belirlenen düzenli aralıklarla toplanması gerekmektedir. 50 ve daha fazla çalışan sayısı kapsamına, memurlar da dahil olmak üzere işyerinde sigortalı olarak çalışan herkes girmektedir.

Birden fazla kampüste/adreste işyeri olan kamu kurumlarının, farklı kampüslerde 50 ve daha fazla çalışan bulunuyor ise ayrı iş sağlığı ve güvenliği kurulu oluşturmaları mümkün bulunmaktadır. Bununla birlikte faaliyet ve hizmet bütünlüğü açısından merkezdeki İSG kurulunun diğer kampüsteki faaliyetleri de değerlendirmeye alması mümkündür. Bu durumlarda çalışmaların verimli ve hızlı bir şekilde ilerlemesi göz önünde bulundurularak yerleşke bazlı ya da faaliyet bazlı olarak kurul yapılmasına gidilebilmektedir.

Bir bakanlığın merkez teşkilatında birden fazla kurul olması veya bu kuruma bağlı birden fazla kuruluş ve dolayısı ile kurul olması durumunda tüm kurullar arası iletişim ve koordinasyon sağlanmalı ve İSG işveren vekili bünyesinde değerlendirilmelidir.

Aynı çalışma alanında birden fazla işverenin bulunması ve bu işverenlerce birden fazla kurulun oluşturulması hâlinde de işverenler, birbirlerinin çalışmalarını etkileyebilecek kurul kararları hakkında diğer işverenleri bilgilendirmelidir.

İSG HİZMETLERİ

Tehlike Sınıfının Belirlenmesi

Kurumda yapılan asıl işin İş Sağlığı ve Güvenliğine İlişkin İşyeri Tehlike Sınıfları Tebliği'nde karşılığı olan tehlike sınıfı (az tehlikeli, tehlikeli, çok tehlikeli) belirlenmelidir. Mevcutta 4857 sayılı Kanun uyarınca çalışanlar için alınmış olan sicil numaraları üzerinden belirlenmiş tehlike sınıfları olabilmekle birlikte bu Kanun dışındaki çalışanlar için de tehlike sınıfı belirlenmelidir.

Çalışan Sayısının Belirlenmesi

Kurumda merkez teşkilata bağlı görev alan tüm personelin (4857 sayılı İş Kanunu ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu vb. kapsamında çalışan sayısı) sayısı belirlenmelidir.

Asıl işveren olarak, işin alt işverene devri durumlarında (servis hizmetleri, inşaat işleri, periyodik kontrol işleri vb.) alt işveren tarafından kendi personeline İSG hizmeti sunulduğundan emin olunmalıdır.

İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

İSG Profesyonellerinin Görevlendirilmesi

İSG profesyonellerinin işyerinde çalışan sayısına ve işyerinin tehlike sınıfına uygun olacak şekilde görevlendirilmesi gerekmektedir.

İş güvenliği uzmanı, işyeri hekimi ve on ve daha fazla çalışanı olan çok tehlikeli sınıfta yer alan işyerlerinde diğer sağlık personeli gerekli şartları sağlaması halinde çalışanlar arasından görevlendirilebilir.

İSG profesyoneli olmak için gerekli şartları sağlayan ancak farklı bir kamu kurum/kuruluşunda görev yapmakta olan kişiler de hem çalıştıkları kurum/kuruluş hem de İSG profesyoneli olarak çalışmak istedikleri kurum/kuruluşta görev yapan ilgili kişilerin onayını almak şartı ile İSG profesyoneli olarak farklı bir kurum/kuruluşta görevlendirilebilirler.

Çalışanları arasında belirlenen niteliklere sahip personel bulunmaması hâlinde, bu hizmetin tamamı veya bir kısmı Bakanlığımızca yetkilendirilmiş olan ortak sağlık ve güvenlik birimlerinden veya çalışan sağlığı merkezlerinden hizmet alarak yerine getirilebilir.

Belirlenen niteliklere ve gerekli belgeye sahip olması hâlinde işveren, tehlike sınıfı ve çalışan sayısı dikkate alınarak, bu hizmetin yerine getirilmesini kendisi üstlenebilir. Belirlenen niteliklere ve gerekli belgeye sahip olmayan ancak 50'den az çalışanı bulunan ve az tehlikeli sınıfta yer alan işyeri işverenleri veya işveren vekili tarafından Bakanlıkça ilan edilen eğitimleri tamamlamak şartıyla işe giriş ve periyodik muayeneler ve tetkikler hariç iş sağlığı ve güvenliği hizmetlerini yürütülebileceği de unutulmamalıdır.

RİSK DEĞERLENDİRMESİ

Kamu işyerlerinde güvenli çalışma ortamlarının oluşturulması ve bu ortamın sürekliliğinin sağlanması için işyerinde risk değerlendirmesi yapılması zorunludur. Bu çalışma işyerinde mevcut ve muhtemel risklerin tespiti ve bunlardan doğabilecek olumsuz sonuçların ortadan kaldırılması için yapılmakta ve güncellenerek sürekli etkin tutulmaktadır.

Bu çalışmada merkez teşkilata bağlı tüm çalışma alanları ve çalışmalar göz önüne alınmalı ve çalışanlarca yapılan tüm faaliyetler değerlendirmede yer almalıdır. Yapılan çalışma gereğince başka işyerlerinde veya hanelerde gerçekleştirilen faaliyetler de gözden kaçırılmamalıdır. Farklı kampüsler için ayrı değerlendirmeler yapılabilecek olup, tüm çalışmalar bir bütün halinde de değerlendirilmelidir.

Risk değerlendirmesi temel olarak aşağıda belirtilen aşamalar göz önünde bulundurularak yapılmalıdır.

- Risk değerlendirmesi ekibinin oluşturulması
- Risk değerlendirmesi metoduna karar verilmesi
- Tehlikelerin tanımlanması
- Risklerin belirlenmesi ve analizi
- Risk kontrol tedbirlerinin kararlaştırılması
- Dokümantasyon

İşyerinde yeni risklerin ortaya çıkması durumunda (işyerinde uygulanan teknoloji, kullanılan madde ve ekipmanlarda, üretim yönteminde değişiklikler meydana gelmesi vb.) risk değerlendirmesinin işyerinin tamamını veya bir bölümünü etkiliyor olması göz önünde bulundurularak tamamen veya kısmen yenilenmelidir.

Ayrıca risk değerlendirmesinin işyerinin tehlike sınıfına uygun mevzuatta belirlenen düzenli aralıklarla da yenilenmesi gerekmektedir.

ÇALIŞANLARIN İSG EĞİTİMLERİ

Kurumda görev alan tüm personelin fiilen çalışmaya başlamadan önce işe başlama eğitimi alması ve işyerinin tehlike sınıfına uygun mevzuatta belirlenen düzenli aralıklarla temel İSG eğitimi alması sağlanmalıdır.

Çalışanlara çalışma yeri veya iş değişikliği, iş ekipmanının değişmesi, yeni teknoloji uygulanması gibi durumlar nedeniyle ortaya çıkacak risklerle ilgili eğitimler ayrıca verilmelidir.

İş kazası geçiren veya meslek hastalığına yakalanan çalışana işe dönüşünde çalışmaya başlamadan önce, kazanın veya meslek hastalığının sebepleri, korunma yolları ve güvenli çalışma yöntemleri ile ilgili ilave eğitimler ile herhangi bir sebeple altı aydan fazla süreyle işten uzak kalanlara, tekrar işe başlatılmadan önce bilgi yenileme eğitimlerinin verilmesi gerekmektedir.

Mesleki eğitim alma zorunluluğu bulunan tehlikeli ve çok tehlikeli sınıfta yer alan işlerde, yapacağı işle ilgili mesleki eğitim aldığını belgeleyemeyenlerin bu işlerde çalıştırılmayacağı unutulmamalıdır.

İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

ÇALIŞANLARIN SAĞLIK GÖZETİMİ

Kurumda görev alan tüm personelin aşağıdaki hallerde sağlık muayenelerinin yapılması işverence sağlanmalıdır:

- İşe girişlerde,
- İş değişikliklerinde,
- İş kazası, meslek hastalığı veya sağlık nedeniyle tekrarlanan işten uzaklaşmalarından sonra işe dönüşlerinde talep etmeleri hâlinde,
- İşin devamı süresince, çalışanın ve işin niteliği ile işyerinin tehlike sınıfına göre belirlenen düzenli aralıklarla.

Sağlık raporlarının işyeri hekimlerince düzenlenmesi gerekmekte olup henüz işyeri hekimi görevlendirme zorunluluğu olmayan kamu işyerlerinde kamu sağlık hizmeti sunucuları tarafından bu raporların düzenlenmesi mümkündür. Sağlık gözetiminden doğacak maliyetin çalışanlara yansıtılmaması gerektiği unutulmamalıdır.

Tehlikeli ve çok tehlikeli sınıfta yer alan işyerlerinde çalışacakların, yapacakları işe uygun olduklarını belirten sağlık raporu olmadan işe başlatılamayacağı gözden kaçırılmamalıdır.

ACİL DURUM PLANLARI

Kamu kurumlarında meydana gelebilecek acil durumlar önceden değerlendirilmeli, acil durumlar belirlenmeli ve acil durum planları hazırlanmalıdır. Bu planların tüm teşkilatı kapsayacak şekilde tüm faaliyetler ve çalışanlar göz önüne alınarak oluşturulması gerekmektedir. Bu planlarda aşağıdaki aşamalar göz önünde bulundurulmalıdır;

- Acil durumların belirlenmesi
- Önleyici ve sınırlayıcı tedbirlerin alınması
- Görevlendirilecek kişilerin belirlenmesi
- Müdahale ve tahliye yöntemlerinin oluşturulması
- Dokümantasyon
- Tatbikat
- Acil durum planlarının işyerinin tehlike sınıfına uygun Bakanlığımızca belirlenen düzenli aralıklarla yenilenmesi gerekmektedir.

Acil durumlarla mücadele amacıyla söndürme, kurtarma, koruma ve ilk yardım ekipleri için mevzuatta belirtilen sayılarda destek elamanı görevlendirilmelidir.

Hazırlanan acil durum planının uygulama adımlarının düzenli olarak takip edilebilmesi ve uygulanabilirliğinden emin olmak için kamu işyerlerinde yılda en az bir defa olmak üzere tatbikat yapılmalıdır.

ÇALIŞAN TEMSİLCİSİ

Kurumlarda; işyerinin değişik bölümlerindeki riskler ve çalışan sayılarını göz önünde bulundurarak dengeli dağılıma özen göstermek kaydıyla, mevzuatta belirtilen usuller ile belirtilen sayılarda çalışan temsilcisi görevlendirilmelidir. Birden fazla çalışan temsilcisinin bulunması durumunda baş temsilcinin belirlenmesi ve işyerinde yetkili sendika bulunması hâlinde, işyeri sendika temsilcilerinin çalışan temsilcisi olarak da görev yapması gibi hususlar gözden kaçırılmamalıdır.

İŞ KAZASI VE MESLEK HASTALIĞI BİLDİRİMİ

Bütün iş kazalarının ve meslek hastalıklarının kaydı tutulmalı ve gerekli incelemeleri yapılarak bunlar ile ilgili raporlar düzenlemeli ve kanuni sürelerde Sosyal Güvenlik Kurumu'na bildirimde bulunulmalıdır. Bu hususların tüm teşkilat üzerinde bilgi akışı sağlayacak şekilde planlamasının yapılması, bildirimde bulunulması ve değerlendirilmelerinin ele alınması İSG işveren vekilinin mahiyetinde İSG yönetim birimince sağlanmalıdır.

Ramak kala olaylar da incelenerek bunlar ile ilgili raporlar düzenlenmeli, risk değerlendirilmesi, acil durum planları gibi uygulamalarda özellikle ele alınması sağlanmalıdır.

DİĞER İŞYERLERİ İLE KOORDİNASYON

Kurumlarda iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili yapılan tüm çalışmalarda kurumdan hizmet alan vatandaşların da göz önünde bulundurulması, kurum bünyesinde yer alan kantin, terzihane, kuaför vb. işletmelerin de faaliyetleri açısından göz ardı edilmemesi ve bu işletmelerin işveren ve çalışanlarının da ele alınması gerekmektedir.

Detaylı bilgi için:

Kanunun kamuda uygulanmasına yardımcı olmaya yönelik Genel Müdürlüğümüzce hazırlanmış olan “Kamuda İş Sağlığı ve Güvenliği Rehberi”ni https://www.csgb.gov.tr/Media/jt1a13o5/kamudaisgrehberi_30-01.pdf adresinden indirebilirsiniz.

**T.C. ÇALIŞMA VE
SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI**
İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Türkiye Cumhuriyeti Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı
İş Sağlığı ve Güvenliği Genel Müdürlüğü
Adres: Emek Mahallesi Naci Ayvalıoğlu Caddesi No: 13
Pk: 06520 Çankaya / ANKARA
Telefon: 0 312 296 60 00
Faks: 0 312 296 18 77

Bizi @isggmmedya kullanıcı adımızla takip edebilir,
iş sağlığı ve güvenliğine dair güncel gelişmelerden ve teknik
paylaşımlarımızdan anında haberdar olabilirsiniz.

isggmmedya